

Samskapar sitt samhälle

Kanske är det förmågan att skapa olika trygga och förtroendefulla sammanhang som är det speciella för den lilla orten Uddebo.

– Det är solidariskt och tillåtande och vi gör mycket tillsammans. Det kanske skiljer oss från normen, säger **Caroline Bergmann**, en av initiativtagarna.

Under de senaste femton åren har Uddebo i Tranemo kommun i Västergötland gått från att vara en skamfilad, utdöende by med dåligt rykte, till ett levande samhälle fullt av kulturverksamheter, gemensam odling och en mängd andra initiativ. Folk vill flytta hit och befolkningen har fördubblats från 250 till 450 invånare.

– I mångas ögon är vi en föregångsby när det handlar om landsbygdsutveckling och hur andra byar kan tänka kring social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet, säger **Caroline Bergmann**.

Hon är en av initiativtagarna i den positiva utvecklingen och har bland mycket annat ideellt mäklat ödehus. Hon är aktiv i Ekobyarnas riksorganisation, jobbar med sociala kooperativ och är lokalpolitiker i kommunen med klimat, miljö och skola som huvudintressen.

Den 12:e juni medverkar Caroline Bergmann i ett samtal i Uddebo som arrangeras av [#lokalaperspektiv2022](#). Deltar gör också **Marita Flisbäck**, professor i sociologi vid högskolan i Borås och **Margareta Carlén**, fil dr i pedagogik, som tillsammans har gjort en studie där de undersöker drivkrafterna hos nyinflyttade och återflyttade i Uddebo: [Livspolitik och existentiell mening i ett alternativsamhälle på landsbygden.](#)

De har intervjuat ett antal personer om deras sätt att leva för att se om det går att dra slutsatser och se trender.

Idéer kan man sprida men Caroline Bergmann tror inte att det går att kopiera metoder som bygger på kombinationen av människor med olika intressen och olika initiativförmågor och som tillsammans satt igång en positiv utveckling.

– När något är satt i rullning är det lätt att komma in och hoppa på det som händer. Det blir låga trösklar.

Vad är det då som är så speciellt med Uddebo?

– Det är inte bara ett sätt att vara på. Det går inte att säga att här finns bara självhushållare eller musiker även om flera är intresserade av sånt. Många lönearbetar lite mindre men de flesta kan nog hitta något som passar oavsett om man vill lönearbeta 10 eller 100 timmar i veckan. Här finns byggintresserade och de som mediterar. Här finns folk som dansar, odlar och de som gillar att titta på tv, grilla och ta en öl.

Kanske är det förmågan att skapa olika trygga och förtroendefulla sammanhang som är det speciella. Om någon går med i en förening och sen inte trivs i den längre då finns det ett tiotal andra sammanhang att vara med i istället.

– Det är solidariskt och tillåtande, det finns kanske lite mindre fördomar om hur man ska vara och se ut. Vi gör mycket tillsammans, Uddebo är ett görande samhälle. Vi tar mycket gemensamma initiativ, det skiljer oss från normen, säger Caroline Bergmann.

Att ha lite lägre ekonomiska förutsättningar leder också till att byborna är tvungna att dela när de inte har möjlighet att äga själva.

– Vi är tvungna att samarbeta, inte för att vi alltid har lust, utan för att vi måste. I och med att inte alla har mycket pengar blir vi också uppfinningsrika och klimatsmarta.

Caroline Bergmann tycker att det är lite jobbigt att priserna gått upp på husen nu. Det blir en gentrifiering. Det lockar en

köpstarkare målgrupp, som kanske inte på samma sätt har tid att göra saker tillsammans. Från början fanns det många stora hus och det var lätt att få tag på boende i Uddebo. Så är det inte längre.

– Det är en klurig situation som är lite svår att förhålla sig till. Husen säljs nu för 1 – 1,5 miljoner. När jag började förmedla ödehus då kostade de från 30 000 till 300 000 kronor. De som köper nu har andra resurser.

Men det finns sätt att lösa även det här. Folk kan flytta ihop med andra eller bo mindre.

– Det är möjligt att bo tillsammans, vi är så vana att man ska ha nåt eget, bo själv. Jag vill uppmuntra till att dela mer.

Den ekologiska hållbarheten visar sig i handling, att ta vara på det som finns och tänka mer lokalt, genom samägande av olika saker, genom att man återanvänder begagnade kläder, har loppis och dumpstrar mat.

– Överlag finns det nog en högre generell förståelse för vår roll i världen och vår roll för klimatet, att vi gör för stora fotavtryck.

Så vad händer härnäst, finns det mer potential?

– Det är det vinnande konceptet att vi aldrig har sagt att vi har ett mål. Det hade skrämt bort. Fokuset ser olika ut beroende på vilka intressen som finns. Jag är nöjd att folk kan leva ett enklare liv, att jag bidragit till det praktiskt.

Ca
ro
li
ne
Be
rg
ma
n
kä
nn
er
si
g
fä
rd
ig
me
d
de
t
ho
n
pe
rs
on
li
ge
n
gj
or
t
i
Ud
de
bo
.
Nu

vi
ll
ho
n
få
ig
ån
g
li
kn
an
de
ut
ve
ck
li
ng
på
an
dr
a
st
äl
le
n.
Må
ng
a
i
by
n
sk
ul
le
vi
lj
a

bl
i
me
r
sj
äl
vf
ör
sö
rj
an
de
på
en
er
gi
oc
h
ma
t,
oc
h
nä
r
fo
lk
dr
iv
er
nå
go
t
ti
ll
sa
mm
an

s
i
Ud
de
bo
gå
r
de
t
of
ta
at
t
ge
no
mf
ör
a.
–
El
ko
op
er
at
iv
ha
r
vi
pr
at
at
om
.
Ma
t
oc
h

en
er
gi
är
de
t
vi
be
hö
ve
r
lö
sa
fö
r
at
t
va
ra
me
r
sj
äl
vf
ör
sö
rj
an
de
.

Samtalet som #lokalaperspektiv2022 ordnar den [12:e juni på tema hållbarhet och välfärd](#), tror hon kommer att handla om hur det är att leva i Uddebo. Hur kan vi hjälpa varandra att leva det liv vi vill.

– För många är det inte självklart att välja ett annat sätt

att leva, att bryta normen och vad det kan skapa för effekter, både positiva och negativa. Hur vi skapar gemenskap utanför normen, det tror jag att vi kommer att prata om.

I kommunpolitiken har Caroline Bergmann medvetet och aktivt valt att inte representera Uddebo utan att fokusera på hela Tranemo.

– Demokratin handlar för mig om att se till hela samhället.

Hon ser ändå att andra politiska förutsättningar hade underlättat; som en detaljplan som tillåter att det byggs nytt, en gångbro som har rasat som hade byggts upp igen. Just nu är förskolan inte hotad, men det är sådant som kan ändras. Man har pratat om att bygga ett äldrekooperativ, men det har inte blivit av än.

– De bor inte tillräckligt många här som vill driva det än, men jag tror det är bra att bygga innan man behöver. Gemenskap är viktigt för att förebygga att man mår dåligt och känner sig ensam som äldre. Det är de människor som bor i ett samhälle som kan skapa det man vill ha och det samhälle vi vill leva i tillsammans.

I Uddebo frågar man kommunen om det är okej att anlägga vandringsleder eller bygga en park eller en bastu, men räknar aldrig med att kommunen ska ordna det.

– Vi har aldrig sagt "fixa det åt oss". Vi gör och frågar om de vill vara med, ofta blir det positivt gensvar. Jag vill uppmuntra fler att själva skapa sitt samhälle. Det är viktigt när man har olika idéer och det krockar och man får samarbeta med dom som inte tycker likadant. Det kan vara jättejobbigt, många undviker det, men det är så värdefullt och det är det som bidrar med utveckling i ett samhälle, säger Caroline Bergmann.

Text: Anna Fredriksson

Foto: Privat